

Granskning av årsredovisning 2020

Region Gävleborg

Cecilia Axelsson, Projektledare

Elin Visuri, Viktor Hallström, Casper Wessén, Projektmedarbetare

Innehållsförteckning

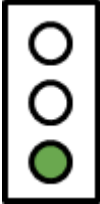
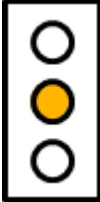

Sammanfattning	2
Inledning	4
Iakttagelser och bedömningar	6
Bedömningar utifrån revisionsfrågor	12
Rekommendationer	13

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av regionens förtroendevalda revisorer granskat Region Gävleborgs årsredovisning för perioden 2020-01-01 – 2020-12-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2020.

Syftet med granskningen är att ge regionens revisorer underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande revisionella bedömningar:

Revisionsfråga	Kommentar	
Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?	Uppfyllt Årsredovisningen redogör i allt väsentligt för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Regionen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2020.	
Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?	Delvis uppfyllt <i>Finansiella mål</i> Samtliga 3 finansiella mål är uppfyllda för 2020. <i>Verksamhetsmål</i> 2 av 4 verksamhetsmål är uppfyllda för 2020. 2 av 4 verksamhetsmål är delvis uppfyllda för 2020.	
Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?	Uppfyllt Räkenskaperna är i allt väsentligt är rättvisande.	

Regionens resultat och ekonomiska läge

Årets resultat är positivt och uppgår till 457 mnkr, att jämföra med budget om +192 mnkr och föregående års utfall om +576 mnkr. I jämförelse med budget har verksamhetens nettokostnader minskat med 19 mnkr och skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning har ökat med 137 mnkr. Främsta orsakerna till det positiva resultatet jämfört med budget är statsbidrag kopplat till pandemin, relativt låg kostnadsutveckling jämfört med tidigare år samt orealiserade vinster i pensionsmedelsförvaltningen.

Verksamhetens nettokostnader har ökat med 26 mnkr eller 0,3 % i jämförelse med föregående år. Motsvarande ökning för skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning är 441 mnkr eller 4,7 %. Verksamhetens resultat före finansiella poster är positivt och uppgår till 330 mnkr, vilket kan jämföras med 2019 och 2018 som då var negativt och uppgick till -85 mnkr respektive -110 mnkr. Finansnettot uppgår till +127 mnkr att jämföra med budget +18 mnkr och föregående år +661 mnkr.

Sammantaget förklaras årets positiva resultat på 457 mnkr av att verksamheten redovisar ett positivt resultat, men även av positivt finansnetto till följd av realisationsvinster inom pensionsfonden. Detta avviker från tidigare års utfall där årets resultat i dess helhet har förklarats av positivt finansnetto. Vi ser positivt på denna resultatutveckling men vill ändå fortsatt påtala att det är väsentligt att regionen fortsätter att arbeta långsiktigt med att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna för att möjliggöra fortsatta positiva resultat före finansnetto även kommande år.

Utifrån vår granskning vill vi lyfta fram följande punkter:

- Hälso- och sjukvårdsnämnden redovisar en positiv avvikelse mot budget för året om 81 mnkr. För 2019 redovisade nämnden en negativ avvikelse mot budget om 243 mnkr. Under 2020 redovisar även Hållbarhetsnämnden en positiv avvikelse mot budget jämfört med 2019 då nämnden redovisade en negativ avvikelse. En bidragande faktor till 2020 års överskott är att dessa två nämnder har beviljats tilläggsanslag under året. Trots att nettokostnadsutvecklingen är lägre 2020 jämfört med tidigare år bedömer vi kostnadsutvecklingen inom hälso- och sjukvårdsnämnden som fortsatt oroande.
- Det är väsentligt att åtgärder beslutas av Hälso- och sjukvårdsnämnden, samt att de beslutade åtgärderna verkställs för att hålla kostnadsutvecklingen på en rimlig nivå. Av årsredovisningen framgår att det krävs fortsatt fokus på kostnadsutvecklingen och att regionstyrelsen fått i uppdrag att samordna och leda arbetet med att ta fram en plan för god ekonomisk hushållning. Vi vill påtala vikten av att styrelsen, utifrån sin uppsiktsplikt, säkerställer att det fortsätta arbetet kring denna plan fortgår och att åtgärder vidtas framåt för att fortsatt ha en ekonomi i balans.

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen 11 kap. 20 § ska årsredovisningen lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Enligt 4 kap 3 § LKBR ska årsredovisningens delar upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och kommunens eller regionens ekonomiska ställning.

Regionen skall formulera verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning i budgeten. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapport och årsredovisning.

Revisorerna har enligt 12 kap. 1 § kommunallagen till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning. Vidare ska revisorerna enligt 12 kap. 2 § kommunallagen bedöma om resultaten i årsredovisningen är förenliga med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av årsredovisningen.

Regionstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen.

Syfte och Revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Revisionskriterier

Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL)
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer

- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning och metod

Avgränsning och inriktning har skett efter en bedömning av väsentlighet och risk. Till grund för bedömningen ligger bland annat resultatet av tidigare års granskning och förändringar i normgivning avseende den kommunala redovisningen.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen med intressen i regionen, hade påverkat dennes bedömning av regionen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan regioner och verksamheter.

Granskningen har utförts enligt god revisionsred med utgångspunkt i utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting" från Sveriges kommunala yrkesrevisorer (SKYREV). Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning och granskning av räkenskapsmaterial.

Granskning av regionens måluppfyllelse har genomförts i enlighet med Skyrevs rekommendation "RU Granskning av årsredovisning".

En översiktlig granskning av intern kontroll i system och rutiner vilka bedöms som väsentliga för den finansiella rapporteringen har genomförts.

Den granskade årsredovisningen fastställdes av regionstyrelsen 2021-03-17 och regionfullmäktige behandlar årsredovisningen 2021-04-28.

Personal vid ekonomistab har haft möjlighet att lämna synpunkter på ett utkast av rapporten.

Iakttagelser och bedömningar

Verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomisk ställning

Iakttagelser

Förvaltningsberättelse

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) 4 kap 1§ framgår att en årsredovisning ska innehålla en förvaltningsberättelse. I 11 kap LKBR redogörs för vilka upplysningar som regionen ska lämna i förvaltningsberättelsen. Dessa upplysningar omfattar:

- Översikt över verksamhetens utveckling
- Den kommunala koncernen
- Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning
- Händelser av väsentlig betydelse
- Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten
- God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning
- Balanskravsresultat
- Väsentliga personalförhållanden
- Förväntad utveckling

Av RKR´s rekommendation R15 Förvaltningsberättelse framgår att förvaltningsberättelsen ska innehålla underrubriker som motsvarar de obligatoriska upplysningar som ska lämnas enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning. Vidare framgår vilka upplysningar som behöver lämnas under respektive rubrik.

Vi noterar att upplysningar gällande översikt över utvecklingen av regionens verksamhet inte fullt ut har lämnats enligt RKR´s rekommendation R15. Enligt rekommendationen ska lämnade kommentarer till förändringarna sedan föregående år härledas till de verksamheter som orsakat förändringarna.

Vi noterar vidare att upplysningar om den kommunala koncernen inte fullt ut har lämnats i enlighet med 11 kap 12 § LKBR. Med anledning av att regionen inte upprättat sammanställda räkenskaper innebär det att upplysningar inte behöver lämnas i den omfattning som framgår av LKBR. För kommentarer till sammanställda räkenskaper i övrigt hänvisas till avsnittet *rättvisande räkenskaper* i denna rapport.

I övrigt innehåller förvaltningsberättelsen kraven enligt LKBR och RKR:s rekommendationer.

Upplysningar om regionens förväntade utveckling beskrivs bland annat utifrån fastställt byggprogram "Framtidsbygget" samt prognos för 2021-2024. I avsnittet påtalas att förändrade förutsättningar kan påverka möjligheterna att inom rimlig tid möta behovet av funktionella lokaler samt att investeringarna kan leda till ökade drift- och kapitalkostnader. Av upplysningarna framgår vidare att den resultatprognos som lämnas fram till 2024 visar på att det finns förutsättningar att redovisa en ekonomi i balans under de närmaste åren samt att nå fullmäktiges finansiella mål kring en resultatmarginal på 2%. En förutsättning för detta anges dock vara fortsatt fokus på kostnadsutvecklingen,

vilket bland annat pågår genom arbetet att växla inhyrd personal mot egen personal. Risk för att återhämtningen i ekonomin försenas anges föreligga kopplat till den fortsatta processen för vaccinering mot covid-19.

Redovisat balanskravsresultat efter reservering av medel till resultatutjämningsreserven (RUR) uppgår till +234 mnkr (+12 mnkr), att jämföra med årets resultat om +457 mnkr. Reservering av medel till resultatutjämningsreserven har skett i enlighet med komplettering till riktlinjer för god ekonomisk hushållning, fastställt av regionstyrelsen 2021-02-16.

Driftredovisning

Årsredovisningen innehåller en driftredovisning i eget avsnitt. Det framgår hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställs för den löpande verksamheten.

Samtliga sju nämnder och regionstyrelsen redovisar överskott. I driftredovisningen lämnas korta kommentarer till respektive nämnds utfall och budgetavvikelser.

Regionstyrelsen redovisar en positiv avvikelse gentemot budget med 361 mnkr. Främsta orsaken utgörs av ökade skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning samt ett positivt finansnetto till följd av realiserade vinster inom pensionsfonden.

Hälso- och sjukvårdsnämnden redovisar en positiv avvikelse gentemot budget med 81 mnkr. Av lämnade kommentarer framgår att såväl intäkter som kostnader varit högre än budget. Orsaken till ökade intäkter är att nämnden har erhållit högre riktade statsbidrag under året. Främsta orsakerna till de högre kostnaderna är kostnader för egen och inhyrd personal samtidigt som kostnaderna för köpt vård och läkemedel varit lägre än budget.

Hälso- och sjukvårdsnämndens avvikelse kan jämföras med en negativ avvikelse 2019 om 243 mnkr och 2018 om 265 mnkr. Av driftsredovisningen framgår att regionfullmäktige vid två tillfällen under 2020 och ett tillfälle under 2021 har gett nämnden tilläggsanslag om totalt 241 mnkr. Dessa tilläggsanslag har avsett tillskott för reformer, tillskott för redovisat underskott vid delårsbokslut 2020 samt kostnadstäckning för extra ersättning till anställda som varit verksamma inom vården under coronapandemin. Vi kan konstatera att utan dessa tilläggsanslag skulle nämnden ha redovisat underskott även för 2020.

Av driftredovisningen framgår att även hållbarhetsnämnden har erhållit tilläggsanslag under 2020 med anledning av redovisat underskott vid delårsbokslut 2020. Vi kan konstatera att utan detta tilläggsanslag skulle nämnden ha redovisat underskott för 2020.

Investeringsredovisning

Årsredovisningen innehåller en investeringsredovisning i eget avsnitt. Investeringsredovisningen omfattar en samlad redovisning av regionens investeringsverksamhet.

Det kan konstateras att avvikelsen mellan årets investeringar om 390 mnkr och budgeterade investeringar om 711 mnkr uppgår till 321 mnkr, avvikelsen 2019 uppgick till 297 mnkr. Av den samlade avvikelsen på 321 mnkr utgörs 78 mnkr av maskiner och inventarier och resterande 257 mnkr utgörs av byggnadsinvesteringar. Orsaken till den

stora budgetavvikelsen förklaras främst av omprioriteringar till följd av coronapandemin men är även kopplat till "Framtidsbygget".

Totala investeringar för "Framtidsbygget" uppgår till 138 mnkr mot budgeterat 240 mnkr. Under ett antal år har det varit förseningar i investeringen med anledning av överklaganden och utredning kring behov av vårdplatser. Av investeringsredovisningen framgår att orsaken till budgetavvikelsen för byggprogrammet är att detaljplanerändringar har fördröjts.

Bedömning

Grundat på vår granskning *har det inte* framkommit *några* omständigheter som ger oss anledning att anse att årsredovisningen inte lämnar upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

De upplysningar som enligt lag och god sed ska lämnas i förvaltningsberättelsen finns i allt väsentligt redovisat i regionens årsredovisning. De noteringar som gjorts bedöms inte vara väsentliga¹ och påverkar inte den rättvisande bilden.

Region Gävleborg lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2020.

Hälso- och sjukvårdsnämnden redovisar för 2020 ett överskott om 81 mnkr, att jämföra med tidigare år då nämnden under perioden 2017-2019 har redovisat underskott. Totalt uppgår underskotten under dessa år till 565 mnkr. En bidragande faktor till 2020 års överskott är att nämnden under året beviljats tilläggsanslag om 241 mnkr.

Vidare konstaterar vi att regionens nettokostnadsutveckling varit lägre under 2020 jämfört med tidigare år, vilket vi ser som positivt. Detta förklaras av en lägre kostnadsökning samtidigt som regionen erhållit högre riktade statsbidrag. Av årsredovisningen framgår att det krävs fortsatt fokus på kostnadsutvecklingen för att kunna redovisa en ekonomi i balans under de närmaste åren. Vi bedömer därav kostnadsutvecklingen främst inom Hälso- och sjukvårdsnämnden som fortsatt oroande. Det är väsentligt att nämnden fortsätter sitt arbete med att vidta åtgärder dels genom att minska kostnaderna, dels genom att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramar som finns fastställda.

¹ Fel i förvaltningsberättelsen betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen med intressen i regionen, hade påverkat dennes bedömning av regionen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan regionen och verksamheter.

God ekonomisk hushållning

I dokumentet Politisk inriktning 2019 – 2022, som fastställts av regionfullmäktige, anges övergripande mål och riktlinjer för verksamheten i Region Gävleborg och ligger till grund för styrningen. I dokumentet redogörs för fyra målområden som beskriver utvecklingen i Region Gävleborg: *Arbete och hållbar tillväxt, Miljöansvar och hållbar utveckling, Kunskap och kultur samt Välfärd och trygghet.*

Regionfullmäktige har fastställt ett dokument för budget 2020 och ekonomisk plan för 2021-2022 innehållande ett antal finansiella mål och verksamhetsmål (inriktningsmål mm). I budgethandlingen har den politiska inriktningens fyra målområden brutits ner i satsningar och mål som preciserar hur respektive målområde ska förverkligas.

lakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot regionens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget för 2020.

Finansiellt mål, fastställt av kommunfullmäktige i budget 2020	Måluppfyllelse 2020
Soliditet Soliditeten får inte understiga 30 % utan att särskilda skäl anges i delårsrapport och årsredovisning.	Utfall 2020: 40,3 % Målet är uppfyllt.
Årets resultat Regionen ska ha ett positivt resultat (inklusive värdeförändring av kortfristiga finansiella placeringar) som motsvarar 2 % av verksamhetens nettokostnader.	Utfall 2020: 4,8 % Målet är uppfyllt.
Ekonomi i balans Respektive verksamhet ska bedrivas inom de budgetramar som fullmäktige har tilldelat.	Utfall 2020: Styrelsen och samtliga nämnder redovisar en ekonomi i balans eller överskott. Målet är uppfyllt.

Av redovisningen framgår att samtliga 3 finansiella mål är uppfyllda för 2020.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen görs en samlad avstämning mot regionens verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning, som fastställts i politisk inriktning 2019 – 2022 och preciserats i budget 2020.

Målområden	Samlad bedömning
Arbete och hållbar tillväxt	Uppnått
Miljöansvar och hållbar utveckling	Delvis uppnått
Kunskap och kultur	Uppnått
Välfärd och trygghet	Delvis uppnått

Av redovisningen framgår att två verksamhetsmål är uppfyllda och att två mål är delvis uppfyllda. De målområden som bedöms uppnås är *Arbete och hållbar tillväxt* samt *Kunskap och kultur*. De mål som bedöms delvis uppnås är *Miljöansvar och hållbar utveckling* samt *Välfärd och trygghet*.

Region Gävleborg har tagit fram olika delmål inom sina verksamheter för att nå de övergripande målen. I årsredovisningen görs en samlad avstämning av följande måluppfyllelse kopplat till delmålen för verksamheterna företagshälsovårdsnämnden, kultur- och kompetensnämnden, hållbarhetsnämnden, FoU Välfärd-Hjälpmedel-RegNet-nämnden, patientnämnden, regionstyrelsen samt hälso- och sjukvårdsnämnden.

Målområden för respektive verksamhet	Uppnått	Delvis uppnått	Ej uppnått
Arbete och hållbar tillväxt	9	2	0
Miljöansvar och hållbar utveckling	17	9	0
Kunskap och kultur	6	4	0
Välfärd och trygghet	11	6	2
Totalt	43	21	2

Av redovisningen framgår att 43 delmål är uppnådda, 21 delmål delvis uppnådda och 2 mål ej uppnådda.

Bedömning

Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2020.

Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2020. Några konkreta mätetal identifieras i begränsad utsträckning, vilket bidrar till att

det är svårt att tyda varför ett mål anses uppfyllt eller inte. Avsaknaden av tydliga kriterier för målpåfyllelse innebär att revisionen inte kan göra en fullständig bedömning av målpåfyllelsen.

Styrelsen lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade målpåfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning för år 2020.

Rättvisande räkenskaper²

laktagelser

Vid granskningen av regionens årsredovisning har inga väsentliga³ avvikelser noterats.

Resultat- och balansräkningen är uppställda enligt LKBR och omfattar erforderliga noter.

Sammanställda räkenskaper upprättas inte. Det är i linje med de krav som återfinns i rekommendation från rådet för kommunal redovisning. Region Gävleborg har två helägda bolag, Folk tandvården AB och Moveum AB. Regionstyrelsen har gjort en bedömning att sammanställda räkenskaper inte behöver upprättas utifrån de två helägda bolagens omfattning. Av redovisningsprinciperna framgår regionens motivering till varför inga sammanställda räkenskaper har upprättats.

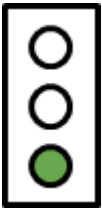
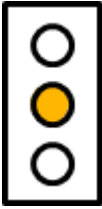

Bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

² Med räkenskaper menas sammanställda räkenskaper, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter.

³ Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen med intressen i regionen, hade påverkat dennes bedömning av regionen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan regioner och verksamheter.

Bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Kommentar	
Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?	Uppfyllt Grundat på vår granskning bedömer vi att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Region Gävleborg lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2020.	
Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?	Delvis uppfyllt <i>Finansiella mål</i> Samtliga 3 finansiella mål är uppfyllda för 2020. <i>Verksamhetsmål</i> 2 av 4 verksamhetsmål är uppfyllda för 2020. 2 av 4 verksamhetsmål är delvis uppfyllda för 2020. Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med fastställda mål för 2020.	
Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?	Uppfyllt Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.	

Rekommendationer

Utän att det påverkar vår bedömning av ställda revisionsfrågor ovan rekommenderar vi regionstyrelsen att i kommande års finansiella rapporter ytterligare öka följsamheten mot lagens krav och god redovisningssed genom att:

- i förvaltningsberättelsens avsnitt "Översikt över utvecklingen av regionens verksamhet" tillse att kommentar till förändringarna sedan föregående år omfattar kommentarer kopplat till de verksamheter som orsakat förändringarna.

2021-03-29

Rebecka Hansson

*Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor*

Karin Magnusson

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Region Gävleborg enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 21 december 2020. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.